

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภูมิปัญญาชาวบ้านเกิดจากวิริยอุตสาหะของปราชญ์ชาวบ้าน แล้วแพร่กระจายสู่วิถีชีวิตของชาวบ้านทั่วไป มีการปรับเปลี่ยนเสริมแต่งจนกระทั่งกลายมาเป็นภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นหรือสังคมนั้น ๆ

ตั้งแต่อดีตสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ปราชญ์ชาวบ้านภาคใต้หลายคนได้สร้างบทหนังตะลุงหรือวรรณกรรมหนังตะลุงขึ้น เพื่อให้ประกอบการแสดงหนังตะลุง อันเป็นศิลปะการแสดงที่โดดเด่นของภาคใต้ไว้เป็นจำนวนมาก บทหนังตะลุงดังกล่าวนี้นับเป็นภูมิปัญญาที่เด่นยิ่งอย่างหนึ่งของภาคใต้ เพราะนอกจากจะเป็นวรรณกรรมที่ไพเราะงดงาม ให้ทั้งความรู้ความบันเทิง ความจรรโลงใจแล้ว ยังบันทึกภูมิปัญญาของผู้แต่งหรือสังคมไว้ได้เป็นอย่างดีหลายด้าน ซึ่งผู้ที่สนใจควรจะได้รวบรวมศึกษาวิจัยภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้านเหล่านั้นอย่างจริงจังเป็นระบบ เพื่อจะได้รู้จักเข้าใจ สามารถจะอนุรักษ์สืบสานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาชีวิตและสังคมสืบไป

การศึกษาวิจัยภูมิปัญญาของปราชญ์ชาวบ้านภาคใต้ที่ปรากฏในบทหนังตะลุงที่ผ่านมา ผู้ศึกษาวิจัยมักจะศึกษาวิจัยเฉพาะภูมิปัญญาของปราชญ์ชาวบ้านที่ได้รับการยกย่องจากผู้รู้ นักวิชาการ สังคม หรือหน่วยงานต่าง ๆ และได้สร้างผลงานที่ดีและมีปริมาณมากพอที่จะศึกษาวิจัยได้ การศึกษาวิจัยในลักษณะที่กล่าวนี้ แม้จะมีความเหมาะสมหลายประการ เช่น เหมาะสมที่จะเป็นปริญยานิพนธ์ เหมาะสมที่จะขอทุนสนับสนุนการวิจัย และสามารถรวบรวมภูมิปัญญาที่ดีและมากพอไว้เป็นระบบ สามารถจะเป็นตัวแทนของภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ได้ แต่ก็มีส่วนทำให้ภูมิปัญญาของปราชญ์ชาวบ้านอีกมากมายที่ยังไม่ได้รับการยกย่อง และหรือมีปริมาณไม่มากพอ ถูกละเลย ไม่มีการเก็บรักษาไว้ ในที่สุดก็สูญหายไป ทั้ง ๆ ที่ภูมิปัญญาเหล่านั้นอาจจะเป็นภูมิปัญญาที่ดี มีคุณค่า สามารถรับใช้ชีวิตและสังคมได้กว้างขวาง และเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านอย่างแท้จริง ซึ่งควรจะมีการรวบรวมศึกษาวิจัยเป็นอย่างยิ่งเช่นเดียวกัน

หนังสือ เสี่ยงแก้ว นายหนังตะลุงชาวบ้าน บ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งต่อมาได้มาใช้ชีวิตอยู่ในจังหวัดสงขลา เป็นนายหนังตะลุงที่มีประวัติทางการ

2 บทที่ 1

แสดงหนังตะลุงที่น่าสนใจและน่าจะมีการศึกษาวิจัยภูมิปัญญาของนายหนังตะลุงคนนี้ โดยเฉพาะที่ปรากฏในบทหนังตะลุง อันเป็นแหล่งรวมภูมิปัญญาของผู้แต่งไว้เกือบทุกด้าน กล่าวคือหนังสกุล เสียงแก้ว มีสายเลือดศิลปิน บิดาคือนายปลอด รามรังษฤษฎ์ พี่ชาย 2 คน คือ นายพร้อม รามรังษฤษฎ์ และนายเศวต รามรังษฤษฎ์ และน้องชาย 1 คน คือ นายสุนทร รามรังษฤษฎ์ ต่างเป็นนายหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงกันทุกคน หนังสกุล เสียงแก้ว เป็นลูกศิษย์ของนายหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสงขลา คือ หนังเศวต รามรังษฤษฎ์ (นครศรีธรรมราช) หนังศรีชุม โรจนเมธากุล (นครศรีธรรมราช) หนังหนูคง ไม่ทราบนามสกุล (สงขลา) หนังกัน ทองหล่อ (สงขลา) ซึ่งเป็นศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง) ซึ่งอนุมานได้ว่าหนังสกุล เสียงแก้ว คงได้รับการถ่ายทอดศิลปะการแสดงหนังตะลุง บทหนังตะลุง จากอาจารย์หนังทั้งจากหนังนครศรีธรรมราชและหนังสงขลาผสมผสานกัน ซึ่งน่าสนใจ หนังสกุล เสียงแก้ว แสดงหนังตะลุงมาไม่น้อยกว่า 40 ปี ไม่น้อยกว่า 1000 ครั้ง ทั้งในประเทศไทย (ไม่น้อยกว่า 700 ครั้ง) และประเทศมาเลเซีย (ไม่น้อยกว่า 300 ครั้ง) เคยได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 1 ในการประชันหนังตะลุงจังหวัดสงขลา ในปีพุทธศักราช 2531 เป็นผู้ก่อตั้งสมาคมหนังตะลุงจังหวัดสงขลา เป็นผู้สอนหนังตะลุงแก่ลูกศิษย์ ไม่น้อยกว่า 10 คน นอกจากนี้หนังสกุล เสียงแก้ว ยังได้เขียนบทหนังตะลุง ซึ่งเป็นแหล่งรวมภูมิปัญญาของผู้แต่งซึ่งได้รับอิทธิพลจากสังคมไว้เป็นอย่างดีเกือบทุกด้านไว้ไม่น้อยกว่า 30 เรื่อง ซึ่งมากพอและน่าจะมีคุณค่าทางคติชนวิทยา ภูมิปัญญาพื้นบ้านหลาย ๆ ด้าน

จากการศึกษาบทหนังตะลุง ของหนังสกุล เสียงแก้ว บางเรื่องบางประเด็น พบว่า บทหนังตะลุงของหนังสกุล เสียงแก้ว เป็นบทหนังตะลุงที่ดี เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ดีและเป็นที่ยอมรับของภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่ดีหลาย ๆ ด้าน ซึ่งควรจะมีการวิจัยอย่างจริงจัง ดังเช่น

1. ด้านการใช้คำสำนวนทองถิ่นภาคใต้ มีการใช้คำสำนวนทองถิ่นภาคใต้ที่น่าสนใจ เช่น

“มาดูหนังนั่งให้ดีอย่าให้หิวหาย
อย่าก็กก้อกหล็อกเหล็กกับเด็กบ่าวบ่าว
หนังพักเที่ยงน้องอย่างเลี้ยงไปที่มิดมิด
ถูกทำลายแล้วไรฝ่ายจะเป็นไรคง
จะราศีมีราคนสิ้นชื่อเสียง
ถ้าไปไหนน้องอย่าไปเพียงคนเดียว

ฟังพี่ชายจะป่าวร้องไว้กับน้องสาวสาว
ที่เดินเข้ามาปูเสียดอาจจะร่วมวง
บ่าวตามติดจะเข้าใจว่าไก่หลง
ถ้าเธอหลงไปง่ายง่าย จะแหกเป็นไรเจ้าเดียว
ถ้าพลาดเพเลียงไปจนหมดพ่อแม่อดกินเหนียว
ถ้าไปเที่ยวแล้วพี่จะสั่งนะน้องจงระวังตัว”
(เพื่อนเราเฒ่าเรื่อน)

2. ด้านการตั้งข้อสังเกตชี้แนะ มีการตั้งข้อสังเกตชี้แนะที่น่าถูกคิดน่าสนใจ เช่น

“สันดานดีกมันช่างลึกกว่าสันดอน จะลอกถอนสักก็ทีก็มีหาย
สองหญิงชั่วมิกลัวกรรมนำกันไป พอวันบ่ายไปพบคนที่หนทาง”
(เพื่อนเราเผาเรือน)

“อันวัวควายเมื่อล้มตายได้เขาหนัง ที่ฝากฝังเอาไว้มนุษย์ได้มองเห็น
แต่ธรรมชาติเรื่องชั่วดีนี้จำเป็น เป็นประเด็นที่ทิ้งไว้ให้โลกถือ
ค่าของคนคือผลงานการปฏิบัติ บ่งชี้ชัดติดกายไม่ใช่หรือ
ถ้าผู้ใดใครทำดีมีคนถือ ถ้าเสียชื่อเพราะทำชั่วหมายว่าตัวเราแล้ว”
(เชลยรัก)

3. ด้านการสร้างบทสอน มีการสร้างบทสอนคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีมีความไพเราะ
งดงาม เช่น

“จะหักห้ามความใคร่ไว้ในอก แก่ไม่ตกเรื่องนางร่างสมส่วน
เราดอกดินถวิลฟ้าว่าไม่ควร ทาสชิดชวonnายจ้างดูห่างกัน
เหมือนกระต่ายหมายเพ็ญเห็นจะแย้ เฝ้ารุ่งแลเมียงมองจ้องจนฝัน
เรานกน้อยด้อยค่าน่าอายครัน จะบินฝันให้ถึงดาวเส้าแน่นอน”
(คู่ร้ายคู่รัก)

4. ด้านการสร้างบทตลก มีการสร้างบทตลกที่แยบยลหลายลักษณะ เช่น การลงให้
คนตีความประสพการณ์ผิด การใช้คำพวน การใช้คำ 2 แง่ 2 มุม เช่น

เท่ง : กูเที่ยวสร้างมวยดี ๆ ไว้ลุยนี้หนูน้อย แต่มวยของกูสวนมากลูกแขก

หนูน้อย : ไซ้ที่ไปหัดมวยให้ลูกแขกล่ะ

เท่ง : กูชอบขนตามันนิเด็กแขก ขนต่างอน ๆ แลคมดี อาทิตย์ที่แล้วกูไปเที่ยวปัตตานี ได้
พบมวยฝีมือดีของกูยังมีอยู่ 2 คนเลย พอเห็นกูเข้าวังเข้ามาออกเลย ออ น้ำเท่ง
ตอนนี้ตัวอยู่ที่ไหนว่า พาเราไปอยู่เล่าตะ เราจะบวชให้ตัวรวยว่า

หนูน้อย : หี ลูกแขกบวชแล้วมึงตีรวยหรือเหล่า แขกบวชกะแขกนั่งถ้อยน้ำลายและ

4 บทที่ 1

- เท่ง : อ๊ะ ไม่ใช่บวชพันนั้น ไฉนนั้นเขาเรียกว่าแขกถือบวช ไฉนนั้นแหล่งเรื่องบวชมวณิน คือให้มวยต่อยกันนิ พอตัวไหนเป็นต่อราคาสูงมากแล้ว เราส่งสัญญาณให้มันนอน เสียนิ เดียวกะได้เงินลุย
- หนูนุ้ย : ออเอ้อจริง มวย 2 คนที่มึงว่านี่ชื่อไหนเท่ง ให้กูรู้จักไว้มั่งถึ เพื่อไปพบมันต่อยที่ ไหน กูได้แอบเล่นมั่ง
- เท่ง : มวยคู่นี้มัน ตัวดำคนหนึ่ง ตัวขาวคนหนึ่ง ไฉ่ตัวดำนั้นชื่อ ตะลุเลาะห์ ไฉ่ตัวขาว นั้นชื่อ หะหลุหลิ
- หนูนุ้ย : ชื่อเหมือนแขกจริง
- เท่ง : ว่าแขกเพ และหะนุ้ย
- หนูนุ้ย : แล้วฝีมือล่ะเท่ง ใครเหนือหว่าใคร
- เท่ง : ฮี พอ ๆ กันแหละ แต่ต่อยคนละทางกัน
- หนูนุ้ย : คนละทางหรือละ
- เท่ง : คือ ไฉ่ตะลุเลาะห์ นั้นเป็นมวयरุก แต่ไฉ่หะหลุหลิ นั้นเป็นมวยรับ
- หนูนุ้ย : ไหน รับหรือรุกรหรือ
- เท่ง : คือ ไฉ่ตะลุเลาะห์นั้น ถ้าพีเลี้ยงไก่ว่า ดับเกียง แล้ว ทิมไม่แลใครแล้วแหละ สัก เดียวกะต่อยคู๋ ตาเม็ดไปแหละ
- หนูนุ้ย : อ้อ คำว่าดับเกียง ๆ นี้ หมายความว่า ให้ต่อยตา
- เท่ง : โถกแหละ
- หนูนุ้ย : แล้วไฉ่หะหลุหลิ ดีทางไหน
- เท่ง : ไฉ่หะหลุหลิ นั้นมวยประเภทตั้งรับ คือถ้าเพื่อนจัดมากะจัดรับ ถีบมากะถีบรับ ทิมมากะตั้งรับ
- หนูนุ้ย : ไฉ่ไหน ตั้งรับหรือเหล่า
- เท่ง : เอ้า ตั้งหลักหมัดแหละ เพื่อนทิมมาถ้ายืนไม่อยู่กะเพื่อนทิมตาบอดแหละ เพราะฉะนั้นต้องตั้งหลบ
- หนูนุ้ย : เออรูฟังแหละ ไป ๆ เดินทางได้แล้ว
(อินทรีแดง)

แม้หนังสือเสียงแก้ว จะได้เขียนบทหนังตะลุงที่ดี เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ดี อันเป็นที่รวมภูมิปัญญาด้านอื่น ๆ ของผู้รจนา ไว้หลายด้านไว้ไม่น้อยกว่า 30 เรื่อง ซึ่งน่าจะศึกษาวิจัยอย่างยิ่งก็ตาม แต่จากการศึกษาพบว่า ยังไม่มีนักวิชาการคนใดได้ศึกษาวิจัย

บทหนังตะลุงเหล่านี้เป็นระบบ ภูมิปัญญาเหล่านี้จึงยังไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควรจะเป็น ถูกละเลยและอาจสูญหายไปในที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรจะเป็น

ผู้วิจัยเป็นผู้สนใจและเป็นผู้สอนวิชาคติชนวิทยา ภูมิปัญญาชาวบ้านภาคใต้ ตระหนักว่าบทหนังตะลุงของหนังสกุล เสียงแก้ว เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีคุณค่า ไม่ควรปล่อยให้สูญหายไป จึงต้องการจะรวบรวมศึกษาวิจัยบทหนังตะลุงดังกล่าว อันจะเป็นประโยชน์ทั้งทางวิชาการและการอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาชาวบ้านสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภูมิปัญญาที่ปรากฏในบทหนังตะลุง ของหนังสกุล เสียงแก้ว

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาศึกษา ได้แก่ บทหนังตะลุงฉบับลายมือเขียนของหนังสกุล เสียงแก้ว เท่าที่ผู้วิจัยสามารถจะรวบรวมได้ ในปีพุทธศักราช 2548 จำนวน 25 เรื่อง เรียงตามลำดับตัวอักษร ดังนี้

- 1) กรรมบาป
- 2) กรรมสนอง
- 3) กลการเมือง หรือกุญแจการเมือง หรือเพชรฆาตที่ 7 หรือเพื่อนเราเผาเรือน
- 4) กำแพงศักดิ์นา
- 5) ชุนศึกเกาะแก้ว
- 6) คนเหนือดวง
- 7) ความจริงอยู่ที่ไหนหรือใจจำเป็น
- 8) คู่แล้วไม่แคล้วกันอีก
- 9) คำสาปจากสวรรค์หรือแรงอธิษฐาน
- 10) เจ้าฟ้าปฎิวัติหรือหัวใจกับไถปิ่น
- 11) เจ้าฟ้าพเนจรหรือมรสุมชีวิต
- 12) เจ็ดมหัศจรรย์
- 13) เซลยรัก

- 14) น้ำใจนาง
- 15) เพลงพระนางหรือเพลงพิศवास
- 16) แผลรักสายพิน หรือรักต้องห้าม หรือรักในสายฝน
- 17) เพชฌฆาตพญายม หรือนาที่ชีวิต
- 18) มนุษย์ 3 มิติ หรืออำนาจลึกลับ
- 19) มือปืนยอดรัก หรืออดีตที่ลืมไม่ลง
- 20) เมืองแก้ว
- 21) แรงโลกันต์สวรรค์ทรงโปรด
- 22) ลูกสะใภ้ตัวอย่าง
- 23) อ้อมอกแม่
- 24) อินทรีแดง
- 25) อำนาจสีลห้า

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

จะศึกษาวิเคราะห์ภูมิปัญญาที่ปรากฏในบทหนึ่งแต่ละขงของหนังสือ เสี่ยงแก้ว

ดังนี้

- 1) ภูมิปัญญาด้านการใช้รูปแบบคำประพันธ์
- 2) ภูมิปัญญาด้านการใช้คำ
- 3) ภูมิปัญญาด้านการใช้ภาพพจน์
- 4) ภูมิปัญญาด้านการบรรยาย
- 5) ภูมิปัญญาด้านการตั้งข้อสังเกตเสนอทัศนะ
- 6) ภูมิปัญญาด้านการบันทึกลักษณะสภาพความเป็นอยู่ของผู้คนและ

สภาพแวดล้อมต่าง ๆ

- 7) ภูมิปัญญาด้านการบันทึกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย
- 8) ภูมิปัญญาด้านการบันทึกวัฒนธรรม
- 9) ภูมิปัญญาด้านการสร้างบทเหวา
- 10) ภูมิปัญญาด้านการสร้างบทปราชัยหน้าบท
- 11) ภูมิปัญญาด้านการสร้างบทสอน
- 12) ภูมิปัญญาด้านการสร้างบทสมห้อง
- 13) ภูมิปัญญาด้านการสร้างบทเกี่ยวจ้อ

- 14) ภูมิปัญญาด้านการสร้างบทสนทนา
- 15) ภูมิปัญญาด้านการตัดต่อเรื่อง
- 16) ภูมิปัญญาด้านการวิพากษ์วิจารณ์ผู้ใหญ่ผู้มีอำนาจ
- 17) ภูมิปัญญาด้านการประยুক্ত
- 18) ภูมิปัญญาด้านการสร้างบทตลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารฉบับลายมือเขียน มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับหนังตะลุงและบทหนังตะลุง
2. ศึกษาประวัติและผลงานบทหนังตะลุงของหนังสกุล เสียงแก้ว
3. รวบรวมข้อมูลบทหนังตะลุงของหนังสกุล เสียงแก้ว
4. ศึกษาข้อมูลจำแนกประเภทข้อมูลตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้
5. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เขียน
6. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์ในแต่ละประเด็น
7. นำเสนอผลการศึกษาโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาของหนังสกุล เสียงแก้ว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ปรับใช้ และอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาชาวบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นประโยชน์ต่อบุคคลหลายฝ่าย เช่น ต่อนายหนังตะลุง ผู้เขียนบทหนังตะลุง ผู้สนใจบทหนังตะลุง ผู้สอนวิชาคติชนวิทยา ภูมิปัญญาชาวบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน
3. ทำให้การวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านภาคใต้เพิ่มขึ้น สมบูรณ์ขึ้น เป็นกำลังใจให้ปราชญ์ชาวบ้านภาคใต้ ได้สร้างสรรค์ผลงานที่ดี ที่จะมีผู้จะศึกษาและสืบสานสืบไป

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภูมิปัญญา หมายถึง ภูมิปัญญาของชาวบ้าน คือ ความรู้ความสามารถของชาวบ้าน ที่จะจัดการ จัดทำ ประดิษฐ์ สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ขึ้นได้ ในที่นี้หมายถึง ความรู้ความสามารถของชาวบ้านที่จะจัดการ จัดทำ ประดิษฐ์ สร้างสรรค์ในด้านต่อไปนี้ การใช้รูปแบบ คำประพันธ์ การใช้คำ การใช้ภาพพจน์ การบรรยาย การตั้งข้อสังเกตเสนอทัศนะ การบันทึก ลักษณะสภาพความเป็นอยู่ของผู้คนและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การบันทึกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย การบันทึกวัฒนธรรม การสร้างบทเหวอ การสร้างบทปราชญ์หน้าบท การสร้างบทสอน การสร้างบทสมห่อง การสร้างบทเกี่ยวจ้อ การสร้างบทสนทนา การตัดต่อเรื่อง การวิพากษ์วิจารณ์ผู้ใหญ่ผู้มีอำนาจ การประยุกต์ความรู้ต่าง ๆ การสร้างบทตลกที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ประการใดประการหนึ่งหรือหลายประการรวมกันคือ ถูกต้อง ดี ไพเราะ เหมาะสม

2. บทหนึ่งตะลุงของหนังสือกล เสียงแก้ว หมายถึง บทหนึ่งตะลุง เรื่องหนึ่งตะลุง วรรณกรรมหนึ่งตะลุง นิยายหนึ่งตะลุง ที่หนังสือกล เสียงแก้ว เขียนขึ้นเพื่อใช้แสดงหนึ่งตะลุง ซึ่งอาจจะเป็นบทหนึ่งตะลุงที่หนังสือกล เสียงแก้ว เขียนเองหรือคนอื่นเขียนขึ้นก็ได้

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาครั้งนี้จะจำกัดเฉพาะบทหนึ่งตะลุงของหนังสือกล เสียงแก้ว ที่ปรากฏเป็นเอกสารเท่าที่ผู้วิจัยสามารถจะรวบรวมได้เท่านั้น

2. เนื่องจากบทหนึ่งตะลุงของหนังสือกล เสียงแก้ว หลายเรื่อง มีหลายสำนวน เนื่องจากผู้แต่งได้ปรับปรุงเนื้อเรื่องหรือบทกลอนให้กระชับ ไพเราะ เหมาะสมยิ่งขึ้น และหรือหลายเรื่องมีหลายชื่อ ข้อมูลอย่างเดียวกันจึงปรากฏซ้ำกัน แต่อาจจะมีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันออกไปบ้าง ในกรณีเช่นนี้ ผู้วิจัยจะคัดเลือกข้อมูลที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดเพียงสำนวนเดียวเท่านั้น สำหรับการระบุชื่อแหล่งที่มาของข้อมูล ในกรณีที่มีหลายชื่อ จะระบุชื่อแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นตามความเป็นจริง เช่น หากข้อมูลนั้นปรากฏในบทหนึ่งตะลุงเรื่องเพื่อนเราเผาเรือน ซึ่งเป็นบทหนึ่งตะลุงที่มีชื่อหลายชื่อคือ กลการเมือง กุญแจการเมือง เพชฌฆาตที่ 7 และเพื่อนเราเผาเรือน เป็นต้น ก็จะระบุชื่อแหล่งที่มาของข้อมูลว่า เพื่อนเราเผาเรือน โดยไม่ปรับเปลี่ยนชื่อเป็นกลการเมือง

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการจะรวบรวมภูมิปัญญาที่ปรากฏในบทหนังตะลุงของหนังสือ เสี่ยงแก้ว ไว้เป็นระบบ เนื้อหาในแต่ละประเด็นควรมีปริมาณมากพอและควรมีปริมาณที่ใกล้เคียงกัน แต่ไม่สามารถจะทำได้ดีมากนัก เพราะปริมาณข้อมูลในบางประเด็นมีน้อยมากเมื่อเทียบกับบางประเด็น จะตัดทิ้งไปเพื่อให้ปริมาณข้อมูลในแต่ละประเด็นใกล้เคียงกันก็เสียดาย เนื่องจากเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าทางคติชนวิทยาและภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่ยังไม่มีเก็บรวบรวมแต่อย่างใด จึงยังคงข้อมูลไว้ ซึ่งทำให้ปริมาณเนื้อหาของงานวิจัยนี้ต้องขาดเกินบ้าง ไม่พอดีตามที่ควรจะเป็น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารต่อไปนี้คือ 1. เอกสารของเกษม ขนาบแก้ว คือ 1) กลวิธีสร้างบทตลกหนังตะลุง : ศึกษาจากรวรรณกรรม 2) การวิเคราะห์ภูมิปัญญาที่ปรากฏในวรรณกรรมหนังตะลุงของนายฉิว ทิพย์วารี 3) การวิเคราะห์ภูมิปัญญาชาวบ้านที่ปรากฏในวรรณกรรมหนังตะลุงของหนังสือ อรมุต 4) บทปราชัยหน้าบทหนังตะลุง 5) ภูมิปัญญาชาวบ้านภาคใต้ที่ปรากฏในบทเกี่ยวจอนหนังตะลุง 6) ภูมิปัญญาชาวบ้านแถบลุ่มทะเลสาบสงขลาที่ปรากฏในวรรณกรรมหนังตะลุง 7) ภูมิปัญญาการสอนหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในบทหนังตะลุงของหนังสือ อรมุต 8) วิเคราะห์วรรณกรรมหนังตะลุงของพ่อวรวงษ์ บุขรรัตน์ 9) หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมหนังตะลุง 10) การวิเคราะห์บทอัศจรรย์ที่ปรากฏในบทหนังตะลุงของหนังสือ อรมุต 11) การวิเคราะห์กลบท คำภาษาไทยถิ่นใต้ สำนวนไทยที่ปรากฏในบทหนังตะลุงของหนังสือ อรมุต 2. เอกสารของเฉลียว เรืองเดช คือ บทหนังตะลุงดีเด่นในอดีต 3. เอกสารของชวน เพชรแก้ว คือ 1) วรรณกรรมหนังตะลุง 2) หนังตะลุงในประเทศไทย 4 เอกสารของบุญธรรม เทอดเกียรติชาติ คือ ตลกหนังตะลุง : วิเคราะห์จากเรื่องหนังตะลุงที่ผ่านรอบคัดเลือกในการประกวดทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 10 หาดใหญ่ พ.ศ.2530 5. เอกสารของพงศ์พันธุ์ ทินนิมิต คือ ชีวิตและผลงานวรรณกรรมหนังตะลุงของหนังสือ ทองหล่อ 6. เอกสารของสำนักงานศึกษาธิการเขต 3 คือ 1) คู่มือการสอนวิชาชีพหนังตะลุง1 2) คู่มือการสอนวิชาชีพหนังตะลุง2 7. เอกสารของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสงขลา วิทยาลัยครูสงขลา คือ รายงานการสัมมนาหนังตะลุง 14 จังหวัดภาคใต้ ครั้งที่ 1

8. เอกสารของสมาคม พจนานุกรมคือ ชีวิตและผลงานวรรณกรรมหนังสือของหนังสือประทีน บัวทอง
9. เอกสารของวิมล คำศรี คือ นายหนังสือชั้นครูคู่มือเมืองนครศรีธรรมราช 10. เอกสารของสุธีวงศ์
พงศ์ไพบูลย์ คือ หนังสือตระกูล 11. เอกสารของโสภา สมเขาใหญ่ คือ ชีวิตและผลงานวรรณกรรม
หนังสือของหนังสือฉันทน์ ธรรมโฆษณ์ 12. เอกสารของอุดม หนูทองคือ ดนตรีและการละเล่น
พื้นบ้านภาคใต้ พอจะสรุปสภาพการศึกษาหนังสือตระกูลและบทหนังสือได้ดังนี้

1. มีการศึกษาหนังสือตระกูลอันเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่เด่นยิ่งของภาคใต้ในหลาย
ประเด็น เช่น ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ โอกาสที่แสดง ขนบนิยมในการแสดง ความ
เชื่อที่เกี่ยวข้อง อัจฉริยะลักษณะของผู้แสดง การเปลี่ยนแปลงพัฒนา การแพร่กระจาย คุณค่า
เป็นต้น

2. มีการศึกษาประวัติของนายหนังสือและผู้เขียนบทหนังสือที่เด่นเป็นที่รู้จัก
แพร่หลาย เช่น หนังสือจันทร์แก้ว บุญขวัญ หนังสือกัน ทองหล่อ หนังสือประวีณ ป.สีข้าง หนังสือประทีน
บัวทอง หนังสือล้อม สระกำ หนังสือประยูรใหญ่ บ้านเทิงศิลป์ หนังสือปล้อง ใ้ลูกหมี่ หนังสือศิลป์
บางตะพง หนังสือปรีชา สงวนศิลป์ หนังสือจำเนียร คำหวาน หนังสือเคล้าน้อย โรจนเมธากุล นายฉิว
ทิพย์วารี นายพ่วง บุชราวัฒน์ นายถวิล กำเหนิดผล

3. มีการรวบรวมบทหนังสือที่เป็นบทสั้น ๆ เช่น บทปราชัยหน้าบท บทเกี่ยวจอบ
บทตั้งเมือง บทนาง บทยักษ์ บทเทวา บทฤาษี บทชมพูา บทอัศจรรย์ บทคร่ำครวญรำพัน
บทสอน บทตลก ของนายหนังสือหลายคน เช่น หนังสือกัน ทองหล่อ หนังสือเลี้ยง พานยาว
หนังสือไข่มุก พัทลุง หนังสือเคล้าน้อย โรจนเมธากุล หนังสือแคล้วน้อย ขวัญใจชนบท หนังสือแคล้ว
เสียงทอง หนังสือจันทร์แก้ว บุญขวัญ หนังสือจำเนียร คำหวาน หนังสือเจริญ เพชรทอง หนังสือจวน
พัทลุง หนังสือฉันทน์ อรมุต หนังสือเชษฐ ชุมพร หนังสือดำวิน หนังสือศิลป์ บางตะพง หนังสือนกแก้ว ชุมพร
หนังสือบุญเต็ม ประชุมทอง หนังสือบุญธรรม เทอดเกียรติชาติ หนังสือบุญเลิศ แสงสีด้า หนังสือปกรณ
ไชยรัตน์ หนังสือปรีชา สงวนศิลป์ หนังสือปานบอด หนังสือแปลก สองหิ้ง หนังสือแปลก เสียงทอง หนังสือประวีณ
ป.สีข้าง หนังสือปล้อง ใ้ลูกหมี่ หนังสือประทีน บัวทอง หนังสือประยูรใหญ่ บ้านเทิงศิลป์ หนังสือประสิทธิ์
เสียงเสน่ห์ หนังสือพุ่ม ศักดิ์ศรี หนังสือฟอง ปากพั่น หนังสือมงคล ศรัตน์ หนังสือมนัส รัชชวงศ์ หนังสือเรือย
คำหวาน หนังสือรอด พัทลุง หนังสือล้อม สระกำ หนังสือลอย พงษ์ประยูร หนังสือลายอง กุหลาบสีม่วง
หนังสือเขียนน้อย สงวนศิลป์ หนังสือวิรัตน์ สีหิง หนังสือศรีพัฒน์ เกื้อสกุล

4. มีการศึกษาบทหนังสือสั้น ๆ ในหลายประเด็น เช่น ศิลปะการใช้คำ ศิลปะการใช้
สำนวน กลวิธีสอนสั่งธรรมและจริยธรรมที่ปรากฏในบทเกี่ยวจอบหนังสือตระกูล กลวิธีสร้างบทตลก
สารัตถะ วัฒนธรรม ลักษณะของสังคมภาคใต้ ปัญหาสังคมภาคใต้ ลักษณะของชาวบ้าน

ภาคใต้ที่ปรากฏในบทตลกหนึ่งตะลุม เป็นต้น ซึ่งบ่งบอกได้ว่าบทหนึ่งตะลุมสั้น ๆ เหล่านี้มีความไพเราะ มีคุณค่าหลายด้าน และมีปริมาณมากพอที่จะศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ได้

5. มีการรวบรวมบทหนึ่งตะลุมที่สมบูรณ์ มีหลายตอนจบ เป็นบทหนึ่งตะลุมที่ดี เช่น มีเนื้อเรื่องดีคือ สนุกสนาน ตื่นเต้น มีกลอนดีคือ ไพเราะ เหมาะสม คมคาย มีบทสอนดีคือ เหมาะสมคมคาย ง่าย ๆ นำไปปฏิบัติได้ มีประโยชน์ มีบทตลกดีคือ มีความแยบยล เหมาะสมกับตัวละคร กาลเทศะ พอดี ไม่ลามก เป็นต้น ไว้หลายเรื่อง เช่น 1. บทหนึ่งตะลุมของนายพ่วง บุขรารัตน์ เช่น 1) คนดีศรีแผ่นดิน 2) ดื้อคำสาป 3) นักรักนักรบ 4) บุกแดนมหัศจรรย์ 5) บุญนำกรรมพา 6) พระยุพราชของปวงชน 7) มารชีวิต 8) ร่มโพธิ์แก้ว 9) รักนิรันดร 10) รักในเรือนทาส 11) สามแผ่นดิน 12) อุณรุท 2. บทหนึ่งตะลุมของนายฉิว ทิพย์วารี เช่น 1) เกลือจิ้มเกลือ 2) งามสิงห์ 3) บ้วนอกบึง 4) ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ 5) ยอดกตัญญู 6) แรงสายเลือด 7) สิงหราชใจสิงห์ 8) หยกสิงห์ประกาศิต 3. บทหนึ่งตะลุมของหนังสือ อรมุต เช่น 1) กรรมลิขิต 2) กำสรวลสวาท 3) คู่เกิดคู่กรรม 4) คู่สร้างคู่สม 5) จำเลยลี้ลับ 6) เจ้าจอมทอง 7) เจ้าแสงเพชร 8) แดนอภินิหาร 9) ทวนทิพย์ทวนทอง 10) ทายาทพระยา 11) เทพธิดาดง 12) น้องแก้ว 13) นางในฝัน 14) เพลิงพยาบาท 15) มหาราชกำสรวล 16) มัจจุราชสายน้ำผึ้ง 17) ยอดกตัญญู 18) รอยหมึกนิลกาฬ 19) ราชนิมหากาฬ 20) เลือดรักล้างมลทิน 21) สวรรค์บันดาล 22) สัจจะกับความรัก 23) สาปฟ้าลาดิน 24) สามพี่น้องฝาแฝด 25) สามมงกุฏ 26) สายเลือดลี้ลับ 27) สีแผ่นดิน 28) หัวรักเหวทำลาย 29) อภินิหารพระสุริยเทพ 30) อาถรรพ์สวาท

6. มีการศึกษาบทหนึ่งตะลุมที่สมบูรณ์ของนายหนึ่งตะลุมและผู้เขียนบทหนึ่งตะลุมที่มีชื่อเสียงหลายคนในหลายประเด็น เช่น มีการศึกษาบทหนึ่งตะลุมของหนังสือ ก้น ทองหล่อ หนังสือ อรมุต หนังสือ ประทีน บัวทอง ในประเด็นการใช้รูปแบบคำประพันธ์ การใช้คำ การใช้สำนวนหรือภาพพจน์ การบันทึกและสะท้อนวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญา กลวิธีสร้างบทตลก มีการศึกษาบทหนึ่งตะลุมของนายพ่วง บุขรารัตน์ และบทหนึ่งตะลุมของนายฉิว ทิพย์วารี ในประเด็นการใช้คำ การใช้สำนวนหรือภาพพจน์ การสร้างบทต่าง ๆ เช่น บทเกี่ยวจ้อ ตั้งเมือง ปรายหน้าบท บทสอน บทอัศจรรย์ การสร้างฉาก การสร้างตัวละคร การสร้างบทสนทนา การสอนปรัชญา สัจธรรม คุณธรรม จริยธรรม

7. มีการศึกษาบทหนึ่งตะลุมที่เป็นบทสั้น ๆ จากบทหนึ่งตะลุมที่สมบูรณ์ ของนายหนึ่งตะลุมบางคนในบางประเด็น เช่น มีการศึกษาบทอัศจรรย์ที่ปรากฏในบทหนึ่งตะลุมของหนังสือ อรมุต ในประเด็นการใช้ภาษา การเปรียบเทียบ การเสนอทัศนะ มีการศึกษาวิเคราะห์บทสอนที่

ปรากฏในบทหนึ่งตะลุงของหนังสือ อรมุต ในประเด็น กลวิธีสอน เนื้อหาที่สอน มีการศึกษาบทตลกที่ปรากฏในบทหนึ่งตะลุงของหนังสือ อรมุต ในประเด็น กลวิธีสร้างบทตลก การบันทึกลักษณะสังคมภาคใต้ การบันทึกลักษณะของชาวบ้านภาคใต้ เป็นต้น

8. มีการศึกษาภูมิปัญญาเฉพาะด้านจากบทหนึ่งตะลุงที่สมบูรณ์ของนายหนึ่งตะลุงบางคน คือ มีการศึกษาภูมิปัญญาการใช้กลบท คำภาษาไทยถิ่นใต้ สำนวนไทยที่ปรากฏในบทหนึ่งตะลุงของหนังสือ อรมุต ซึ่งบ่งบอกว่าในบทหนึ่งตะลุงดังกล่าวมีภูมิปัญญาเหล่านั้นอยู่เป็นจำนวนมาก

9. เนื่องจากบทหนึ่งตะลุงเป็นวรรณกรรมที่น่าสนใจทั้งรูปแบบ เนื้อหา และปริมาณ กล่าวคือ บทหนึ่งตะลุงแต่งด้วยคำประพันธ์หลายชนิด เช่น กลอนแปด กลอนสี่ กลอนสามห้า กลอนกลบทกบเต้นต่อหยอย กลอนกลบทนาคบริพันธ์ กลอนกลบทสะบัดสะบั้ง กลอนกลม รุสรวาทิ กลอนกลบทนายณ์ทรงเครื่อง กลอนกลบทว้าวพันหลัก กลอนกลบทอักษรบริพันธ์ แปลง กลอนกลบทสุรางค์ระบำแปลง เป็นต้น เนื้อหาของบทหนึ่งตะลุงมีหลากหลาย เช่น รัก รบ ผจญภัย สนุกขบขัน สมหวัง ผิดหวัง คร่ำครวญรำพัน บทหนึ่งตะลุงมีปริมาณมาก เช่น บทเกี่ยวจอบ บทตลก บทสอนมีเป็นร้อยบท นอกจากนี้บทหนึ่งตะลุงยังเป็นที่รวมของความรู้ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาต่าง ๆ เกือบทุกด้าน เช่น เพียงบทหนึ่งตะลุงของหนังสือ อรมุต เพียงคนเดียว ยังเป็นที่รวมของภาษาไทยถิ่นใต้ไม่น้อยกว่า 382 คำ สำนวนไทยไม่น้อยกว่า 207 สำนวน เป็นต้น จึงมีผู้สนใจศึกษาวิจัยบทหนึ่งตะลุงเป็นจำนวนมาก

10. ยังไม่พบว่ามีการศึกษาวิจัยประวัติและผลงานของหนังสือกล เสี่ยงแก้ว